



## FORUM STANDAARDISATIE

### Verslag vergadering Forum Standaardisatie

Datum : 19 december 2007  
 Locatie : Landgoed Voorlinden, Wassenaar  
 Tijd : 14.00 – 18.00 uur

#### **Aanwezig**

##### *Leden*

Nico Westpalm van Hoorn	Havenbedrijf Rotterdam (voorzitter)
Cees Hoddenbagh	VNO-NCW
Ludo Jansen	Orbis medisch en zorgconcern (t/m punt 6)
Lieneke Jongeling	Northgo College
Han Kogels	Erasmus Universiteit
Steven Luitjens	Directeur GBO.Overheid (secretaris) (vanaf punt 5)
Wim van Nunspeet	CBS, divisie SRS
Bart van Rietschote	voorzitter Geonovum
Hans Wanders	CIO Platform

##### *GBO.Overheid*

Marian Barendrecht-Deelen	Bureau Forum Standaardisatie
Yola Park	Bureau Forum Standaardisatie
Peter Waters	Bureau Forum Standaardisatie
Sander Zwienink	Bureau Forum Standaardisatie

##### *Overig*

Michel Verhagen	Ministerie van Economische Zaken (vervanging Nicole Kroon) (vanaf punt 5)
-----------------	---

#### **Afwezig**

Cor Franke	CWI
Gerard Hartsink	ABN AMRO
Lex van Hoof	MKB
Olf Kinkhorst	BKWI
Nicole Kroon	Ministerie van Economische Zaken
Joop van Lunteren	Adviseur Forum
Simon Spoormaker	Portinfolink & COPAS
Harry van Zon	Ministerie van Binnenlandse Zaken
Bertie Zwetsloot-Schonk	LUMC



## FORUM STANDAARDISATIE

### Agenda

1. Opening
2. Vaststelling agenda
3. Verslag Forumvergadering 31 oktober 2007
4. Verslag Collegevergadering 21 november 2007
5. Interoperabiliteitsraamwerk
6. Terugblik 2007 en prioriteiten 2008
  - A. Doelen en strategie Forum, verhouding Forum en Bureau, prioriteiten 2008
7. Actieplan Nederland open in verbinding; comply or explain; wettelijk kader
8. Voortgang en stand van zaken projecten
  - A. Platform Meta Informatie
  - B. e-Factureren
9. Concept agenda Forumvergadering 20 februari 2008
10. Rondvraag/afsluiting

#### 1. Opening (en pauze)

De voorzitter opent de vergadering om 14.00 uur en heet alle aanwezigen welkom. De berichten van verhindering worden doorgegeven en gemeld wordt dat Steven Luitjens en Michel Verhagen (die wederom Nicole Kroon zal vervangen) vanaf 14.30 uur aanwezig zullen zijn.

Voor de pauze, na agendapunt 6, meldt de voorzitter dat Ludo Jansen vanwege zijn drukke werkzaamheden heeft moeten besluiten vanaf heden geen deel meer uit te maken van het Forum. De voorzitter bedankt hem van harte voor zijn inzet.

#### 2. Agenda

Geen bijzonderheden

#### 3. Verslag Forumvergadering 31 oktober 2007

Onder punt 4 van het verslag (e-factureren) dienen op verzoek van Cees Hoddenbagh enkele wijzigingen aangebracht te worden ter verduidelijking van de relatie tussen UBL 2.0 en UN/CEFACT. De tekst luidt nu als volgt:

“Het Forum discussieert over de noodzaak van een consultatieronde en over de noodzaak van een link van de mogelijk te kiezen standaard UN/CEFACT ontwikkelingen. Gerard Hartsink meldt dat er momenteel hard gewerkt wordt aan de ontwikkeling van een internationale standaard (UN/CEFACT) voor e-Factureren, waarbij elementen van UBL 2.0 worden ingebracht. Daar zal over drie maanden meer duidelijkheid over zijn. Die tijd kan door het Forum gebruikt worden voor het houden van een consultatieronde. Over drie maanden zal het Forum dan over beide punten genoeg informatie hebben om een verantwoord advies te kunnen geven.

Cees Hoddenbagh meldt dat verwacht wordt dat de internationale standaard (UN/CEFACT) eind 2008 klaar is. Er is door de EU een pilot voorzien in 2009. Het Forum stelt dat het een goede zaak zou zijn als Nederland mee zou doen aan deze pilot. Vanuit EZ zou dan contact gezocht moeten worden, zo mogelijk op



## FORUM STANDAARDISATIE

bewindspersoon niveau, met de EU om te melden dat Nederland aan een pilot wil meedoen.”

Met betrekking tot de actielijst meldt de voorzitter voor wat betreft het punt “opstellen voordracht voor benoeming nieuwe leden” dat er contact is met enkele kandidaten en dat nadere informatie volgt. Besloten wordt het communicatieplan van de actielijst af te voeren. Er zal binnenkort wel actie ondernomen worden op communicatiegebied, maar of dat tot een “communicatieplan” zal leiden is nog onduidelijk. Nader bericht volgt. De voortgangsnotitie Authenticatie zal worden geleverd door Harry van Zon en Nicole Kroon en wordt verwacht in januari 2008.

### 4. Verslag Collegevergadering 21 november 2007

De voorzitter doet kort mondeling verslag van de Collegevergadering. De sfeer was positief en het beeld is dat het College op concrete voorstellen van het Forum zijn doorzettingsmacht zal willen laten gelden. Er volgt een korte samenvatting van de besluiten die het College heeft genomen en geconstateerd wordt dat de onderwerpen die in de ogen van het Forum aandacht verdienen die aandacht ook gekregen hebben. Peter Waters meldt dat het College heeft gevraagd aan te geven wat de hardheid is van de gemaakte en te maken standaardisatie afspraken. Daarvoor is enerzijds de op te stellen lijst met standaarden van belang (die criteria zal bevatten waaraan getoetst kan worden) en anderzijds zal de nadere uitwerking van de governance van het interoperabiliteitsraamwerk in combinatie met NORA meer duidelijkheid brengen. Geconstateerd is dat een aantal organisaties uit de publieke sector niet in het College zijn vertegenwoordigd en de voorzitter van het College heeft aan Steven Luitjens gevraagd om nader aan te geven hoe decentrale overheden gecommitteerd kunnen worden aan de vast te stellen standaarden.

Opgemerkt wordt dat ten aanzien van e-factureren het belang van een internationale standaard niet in het Collegeverslag genoemd wordt. De voorzitter vindt dat het College een vervolgstap heeft gezet en dat het Forum hier mee verder kan.

Han Kogels vraagt of uit het Collegeverslag afgeleid moet worden dat sommige van de door het College aan te kondigen standaarden verplicht zullen worden opgelegd.

De voorzitter meldt dat dat inderdaad zo zou kunnen zijn, maar dan verplicht voor de overheid. Voor het bedrijfsleven zal dat niet zo zijn, maar de facto zal een onderneming die contact heeft met de overheid deze standaard ook moeten hanteren, althans in de contacten met de overheid. Dit onderstreept het belang van consultatie zodat ook de belangen van het bedrijfsleven in besluiten over de te kiezen standaarden kunnen worden gewogen.

### 5. Interoperabiliteitsraamwerk

Sander Zwienink dankt de Forumleden voor het commentaar op het concept rapport van RAND. Op 25 januari a.s. zal het definitieve rapport worden aangeboden aan SER Voorzitter Rinnooy Kan.

Het vervolgtraject wordt samen met het Kenniscentrum opgepakt en het voornemen is om te gaan werken aan een geïntegreerde versie van NORA 2.0 en het interoperabiliteitsraamwerk dat zal leiden tot NORA 3.0. Op dit moment zijn Bureau en Kenniscentrum doende voldoende draagvlak te creëren voor dit voornemen bij EZ en BZK, waarbij BZK graag meer duidelijkheid wil over wat een en ander zal gaan



## FORUM STANDAARDISATIE

betekenen voor de NORA. Om die reden is er nog geen planning voor het vervolgtraject gemaakt.

Het voornemen is het voorstel van RAND te volgen en een onderscheid te maken in een besturingslaag (focus Forum en Bureau), een laag met onderwerpen (als bijv. semantiek en de lijst met standaarden) en een implementatielaag.

Het besturingsvraagstuk is ook een element dat nog nadere aandacht behoeft; BZK is hier nog niet uit. Teneinde geen vertraging op te lopen start het Bureau vast met de planvorming. Opgemerkt wordt dat het wel van belang is dat er snel duidelijkheid komt over het besturingsvraagstuk.

Gesteld wordt dat het met het oog op Europa het overwegen waard is om de naam Dutch Interoperability Framework te overwegen in plaats van NORA 3.0.

Er dient snel duidelijkheid te komen over wat er precies thuis hoort in een "DIF". In principe zou de inhoudsopgave moeten bestaan uit NORA 2.0 plus datgene wat nog ontbreekt om een interoperabiliteitsraamwerk te maken.

De voorzitter vraagt Sander Zwienink voor de volgende vergadering een stuk voor te bereiden met een inhoudsopgave, de stand van zaken en bij voorkeur ook richtinggevend voorstellen over de inhoud, waarbij uitdrukkelijk rekening gehouden zal worden met de relatie met de internationale interoperabiliteitsraamwerken.

Op de beslispunten in notitie FS11-12-05 wordt als volgt beslist: het Bureau zal een stuk voor de volgende vergadering leveren (1) en er wordt mandaat verleend om de samenwerking met EZ, BZK en het Kenniscentrum nader te regelen (3). Punt 2 vervalt.

### 6A. Doelen en strategie Forum, verhouding Forum en Bureau, prioriteiten 2008

#### **Wanneer zijn we succesvol?**

Algemene gedachte is dat het Forum succesvol is op het moment dat het niet meer nodig is, en dat is als er een algemeen geaccepteerd en goed werkend interoperabiliteitsraamwerk is dat kan worden doorontwikkeld en dat op een goede manier beheerd wordt. Een interoperabiliteitsraamwerk kan als werkend worden beschouwd als het algemeen wordt toegepast en als het een bepaalde impact op de maatschappij heeft.

Overigens dient voor ogen gehouden te worden dat het Forum als zodanig niet meer kan doen dan aanbevelen en, bijv. voor wat betreft het interoperabiliteitsraamwerk, niet meer kan doen dan borgen dat er aansluiting is. De implementatie ligt niet bij het Forum, maar een belangrijke taak ligt in het borgen, het verankeren. Overigens kan het Forum in zijn adviezen wel iets opnemen over het gebruik.

Daarnaast kan het Forum zich ook inhoudelijke doelen stellen. Opgemerkt wordt dat het van belang is om door middel van het tot een goed einde brengen van concrete projecten te laten zien dat standaardisatie dichterbij komt.

Voor wat betreft de relatie van het Forum met andere (sectorale) standaardisatiefora dient het Forum er zorg voor te dragen dat bij het uitbrengen van een advies een eventueel ander betrokken gremium is gehoord.

De voorzitter vat de discussie als volgt samen: wij zijn tevreden als we op twee niveaus succes hebben, te weten als we een breed uitgezet, algemeen geaccepteerd DIF hebben en als we een aantal stevige standaarden hebben kunnen adviseren die zijn overgenomen door het College.



## FORUM STANDAARDISATIE

Hans Wanders stelt dat het niet wenselijk lijkt om alleen in abstracto over DIF te praten en stelt voor vooraf een aantal concrete casussen te definiëren en de DIF daar tijdens de ontwikkeling op gezette tijden aan te toetsen. Wim van Nunspeet meldt dat aandacht voor de praktijk in een geval als het bouwen van een DIF zal helpen bij de acceptatie.

De voorzitter nodigt Sander uit om in de notitie betreffende het interoperabiliteitsraamwerk ook de vraag op te nemen of we op de goede weg zijn. Gaandeweg zal er dan op een minder abstract niveau naar de DIF gekeken kunnen en moeten worden. Vervolgens wordt met betrekking tot het interoperabiliteitsraamwerk nog gesteld dat dat weliswaar alleen zal gaan over G2G, G2B en G2C, maar dat er wel aandacht zal moeten zijn voor de relaties waar de overheid niet bij betrokken is. Bij het opstellen van het DIF moet er bewustzijn zijn van het feit dat de relaties B2B, B2C en C2C ook bestaan.

### **De rol van het Forum en de afzonderlijke Forumleden in het bereiken van dat succes.**

De Forumleden zien het als hun rol om de adviezen van het Forum te toetsen aan hun eigen achterban en de onderwerpen daar naartoe te vertalen om vervolgens de reacties terug te koppelen aan het Forum. Dat geldt voor zowel het DIF als voor andere onderwerpen die aan de orde komen.

Vervolgens wordt de prioriteitenlijst (FS11-12-06B) besproken. Afgesproken wordt om achter "authenticatie" toe te voegen: "met name DigiD bedrijven", waarmee wordt bedoeld dat authenticatie ook alle andere relaties dan G2C zal omvatten (met name: G2B, B2B, B2C en C2C).

Voor wat betreft het punt "wettelijk kader e-Overheid" wordt meer duidelijkheid verschaft over wat dit inhoudt, nl. een reeds gestart onderzoek dat de verschillende wettelijke regelingen die het functioneren van de e-Overheid conditioneren in kaart zal brengen en eventuele hiaten en lacunes zal bekijken. Dit onderzoek zal in maart klaar zijn.

Het punt "de prijs van informatie" wordt kort besproken. Het Bureau zou graag zien dat het Forum aan het College zou adviseren dat informatie uit overheidsregisters gratis of tegen vergoeding van de reële kosten verstrekt dient te worden. Er heerst bij het Forum twijfel over het feit of dit een onderwerp is dat op de prioriteitenlijst dient te staan. Is dit wel een probleem dat het Forum aan zich moet trekken? Het Forum kan wel aangeven dat dit een probleem is dat opgelost moet worden.

De voorzitter stelt voor dat het Bureau een notitie voor het Forum opstelt waarin wordt duidelijk gemaakt op welke manier het Forum de randvoorwaardelijkheid van dit punt kan benadrukken. Vervolgens zal worden bekeken of en op welke manier de notitie door gaat naar het College.

7. Actieplan Nederland open in verbinding; comply or explain; wettelijk kader  
Michel Verhagen doet verslag van het AO in de kamer m.b.t. het Actieplan. Het hele plan is geaccepteerd en er is door de kamer verzocht een "OSOSS brigade" en een "OSOSS meldpunt" in te stellen. De Staatssecretaris heeft aangegeven dit mee te nemen in de uitwerking van het programmabureau. Bovendien heeft hij, ook op



## FORUM STANDAARDISATIE

verzoek van de kamer, toegezegd de NMA te zullen vragen een marktanalyse van de softwaremarkt te maken.

Er is nu al een merkbaar effect van het actieplan: dienstverleners houden er in hun offertes rekening mee. Men is accoord met de actielijn en de timing van het Forum. Tenslotte heeft de Staatssecretaris nog toegezegd Minister Plasterk te zullen benaderen zodat er in de voortgangsnotitie van e-Overheid een aparte paragraaf komt over hetgeen OCenW op dit gebied gaat doen.

De voorzitter verduidelijkt de positie van het nieuw in te richten programmabureau dat zich gaat bezig houden met open source software en voor een deel ook met open standaarden. Op het moment wordt bekeken hoe een en ander ingericht gaat worden en hoe de link met het Bureau gestalte gaat krijgen.

Michel Verhagen kondigt tenslotte nog aan dat er begin volgend jaar een aanwijzing van de Minister-President aan de verschillende rijksoverheden komt over hoe om te gaan met het comply or explain principe in relatie tot open standaarden en stelt voor dat de Forumleden half januari de concept tekst ter informatie krijgen voorgelegd.

### 8A. Platform Meta Informatie

Yola Park doet verslag van de stand van zaken rond het Platform Meta Informatie. Het blijkt dat de behoefte tot samenwerking en informatie-uitwisseling steeds groter wordt. Meta informatie is een belangrijk deelaspect van semantiek, wat weer tot een van de kerncomponenten van interoperabiliteit gerekend wordt. Positief bij-effect van het platform is bovendien dat het Forum in het veld meer bekendheid krijgt. Het Bureau verzoekt het Forum daarom het platform in 2008 te blijven ondersteunen. Het Forum gaat hiermee accoord. Er zal regelmatig terugkoppeling aan het Forum plaatsvinden.

Steven Luitjens hecht er aan dat het platform er naar streeft het tweede jaar publicitair meer aan de weg te timmeren; een opvallende link op de site van het Forum is daartoe een goede stap. Yola meldt dat er een artikel in de externe nieuwsbrief van GBO komt.

### 8B. e-Factureren

Sander Zwienink licht de stand van zaken m.b.t. e-factureren toe. Tijdens de vorige vergadering heeft het Forum naar aanleiding van het advies van Jenny Thunnissen om UBL 2.0 als standaard aan te bevelen besloten tot het houden van een consultatieronde. Door het Bureau is deze toetsing uitgezet in een onderzoek dat is gegund aan TNS/NIPO. De voorgestelde aanpak is als volgt. Gestart wordt met het opstellen van onderzoeksvragen en een lijst met criteria waaraan de standaard zou moeten voldoen. Vervolgens wordt er een kwalitatief onderzoek gehouden onder ca. 15 koepels waarbij de onderzoeksvragen en de criteria getoetst zullen worden. Naar aanleiding van de bevindingen uit dit onderzoek zal worden overgegaan tot een kwantitatief onderzoek, waarbij aan ondernemers in het veld middels een korte telefonische enquête gevraagd zal worden of UBL 2.0 aan de lijst met criteria voldoet en wat de verwachting is van een in te stellen standaard. Tenslotte zal worden gevraagd of invoering van deze standaard door de Belastingdienst op steun van de ondervraagden zou kan rekenen.

TNS/NIPO is gevraagd de resultaten van het onderzoek half februari in het Forum te presenteren.



## FORUM STANDAARDISATIE

Er volgt een discussie over het risico van al te open vragen en over het feit of een enquête het meest wenselijke middel voor dit onderzoek is. Een aantal Forumleden had een ander beeld van een consultatieronde. Er worden een aantal voorstellen gedaan om met name het kwantitatieve deel van het onderzoek anders in te richten.

Er wordt besloten een begeleidingsgroep in te stellen (bestaande uit Cees Hoddenbagh, Han Kogels, Michel Verhagen, Gerard Hartsink en Wim van Nunspeet) en het kwalitatieve deel van het onderzoek doorgang te laten vinden. De begeleidingsgroep zal dan naar aanleiding van de resultaten van dit deel van het onderzoek nader bepalen hoe de consultatieronde verder gestalte zal krijgen. Aandacht zal daarbij ook gegeven worden aan deelname door Nederland aan de EU-pilot in 2009.

### 9. Concept agenda Forumvergadering 20 februari 2008

Met betrekking tot de datum van de Collegevergadering (14 mei a.s., agendapunt op de Forumvergadering van 20 februari) dient aan de Collegeleden doorgegeven te worden dat deze datum inderdaad gehandhaafd blijft.

### 10. Rondvraag/afsluiting

De voorzitter stelt voor de Forumvergadering van 16 april te verplaatsen naar 9 april in verband met het feit dat de tijd tot de Collegevergadering van 14 mei anders te kort lijkt. Het Bureau zal hierover een bericht rondsturen.

Steven Luitjens vraagt of de Forumleden positief zouden staan tegenover een collectief reisje in 2008 zoals dat in 2007 naar Estland heeft plaatsgevonden. In principe bestaat de bereidheid bij de leden, afhankelijk van het doel van de reis. De Forumleden wordt gevraagd na te denken over een geschikt doel c.q. geschikte bestemming. Het Bureau zal inventariseren welke data geschikt zijn en het onderwerp wordt op de agenda van de vergadering van 20 februari geplaatst.

Lieneke Jongeling meldt dat er bij OCenW een directie Kennis komt waar de I-kant wordt geïntensiveerd. Men gaat zich bezig houden met alle informatiestromen die betrekking hebben op onderwijs. Het goede nieuws is dus dat interoperabiliteit bij OCenW is ingedaald.

De voorzitter sluit vervolgens de vergadering om 17.00 uur onder dankzegging voor een ieders inbreng.

Actielijst		
Actie	Actor	Datum gereed
Opstellen voordracht voor benoeming nieuwe leden	Voorzitter en bureau	
Voortgangsnotitie Authenticatie	Harry van Zon/Steven Luitjens	januari 2008
Bericht Collegeleden mbt datum	Bureau	januari 2008
Bericht Forumleden mbt wijziging datum	Bureau	januari 2008



## FORUM STANDAARDISATIE

Notitie Interoperabiliteitsraamwerk	Bureau	februari 2008
Notitie "prijs van informatie"	Voorzitter en bureau	februari 2008

Besluitenlijst	
Besluit	Datum
Inz. DIF: Bureau levert stuk en krijgt mandaat over samenwerking met BZK, EZ en Kenniscentrum	19-12-2007
Inz. Platform meta info: stemt in met steun voor 2008	19-12-2007